

En forskares vardag

Maria Nyberg, doktorand i sociologi vid Lunds Universitet, beskriver en arbetsvecka i inledningen av hennes fältarbete kring maten på arbetsplatsen.

Det är tidig morgon när jag denna måndag beger mig till en av de arbetsplatser där jag ska genomföra mitt fältarbete. Avhandlingsprojektet handlar om maten, ätandet och måltiden under arbetstid. Studien grundar sig i ett tidigare pilotprojekt som genomförts i en tvärvetenskaplig forskargrupp där vi undersökte matkultur och matvanor bland yrkesgrupper med oregelbunden arbetstid.

Inom ramen för min avhandling ska jag nu besöka två olika verksamheter, en tillverkningsindustri och ett sjukhus. Fältarbetet inleds med observationer på arbetsplatserna, därefter gör jag en enkätstudie och slutligen ett antal intervjuer med de anställda, men också med personer i ledande befattningar och med dem som arbetar i personalrestaurangerna.

Min första observation denna måndag är på industriföretaget. Här arbetar de flesta i produktionen i skift och jag planerar därför att genomföra mina observationer vid olika tider på dygnet. Jag kommer till företaget ungefär klockan åtta, en halvtimme innan frukost serveras till personalen. Då samlas de flesta av företagets

anställda i personalmatsalen. En del har redan arbetat i flera timmar, andra har precis börjat. Detta återspeglas naturligtvis även i vad som äts denna morgon. Frukosten blir till en social mötesplats, även om personalen gärna placerar sig avdelningsvis. Jag befinner mig på arbetsplatsen fram till klockan fyra på eftermiddagen, ungefär samtidigt som det första skiftet slutar och det andra skiftet börjar.

När jag återvänder på onsdagen är klockan tre på eftermiddagen. Vid denna tid är en del av dem som arbetat dagtid fortfarande kvar, samtidigt som kvällspersonalen är på intågande. Nu känner flera igen mig från i måndags. Denna gång följer jag dem som arbetar kväll.

Den färdiga rätten från Findus, de två bredda smörgåsarna, den hemlagade maten från dagen innan, eller en kopp kaffe. Spridningen är stor när en grupp människor från samma avdelning ska inta sin kvällsmat. Men maten är central. Inte bara i det att den de facto äts på arbetsplatsen, ofta under avsedda tider, men det pratas också om mat. Vad är det du äter? Vad har du i den såsen? Har du något bra recept

med kyckling? Arbetsplatsen som en matkulturell arena blir tydlig när grupper av arbetskollegor intar sin mat.

På vägen hem tänker jag på dagen, på de människor jag mött, på hur deras arbetsituation ser ut och vad de har berättat för mig om deras ätande på arbetsplatsen, men också hemma. Mat engagerar, det märks. Men det kan också vara något som "blir som det blir" för andra. Förhållandet till mat är inte lätt. På arbetsplatsen styrs ätandet av faktorer i arbetsorganisationen, av tider och möjligheter till ätande, när kollegerna äter, eller när maskinerna "tillåter det".

Utbudet av mat påverkar också och ätandet på arbetet ska passa med ätandet hemma. När jag kommer hem är klockan snart midnatt, men jag måste ändå skriva ner mina intryck från dagen. Jag vet att det är nödvändigt. När jag vaknar imorgon kommer jag annars att missa flera detaljer och spännande samtal som jag nu har i färskt minne. Mitt arbete slutar inte för att jag lämnat arbetsplatsen.

När jag så åter är tillbaka på universitetet på torsdagen är mina kollegor nyfikna.

Hur har det gått? "Du sitter väl och studerar oss också i matsalen, vad vi äter", får jag som kommentar. "Det är klart", svarar jag, en viss yrkesskada dras man väl med. Jag går igenom mina fältanteckningar från kvällen och natten innan och renskriver dem på datorn. Det blir åtskilliga sidor innan jag är klar. På fredagen har vi ett seminarium på förmiddagen där en av mina kollegor presenterar sitt avhandlingsarbete. Detta pågår fram till lunch. Jag kan inte låta bli att snegla på mina kollegers mat. Varför äter vi egentligen som vi gör? På måndag nästa vecka är det dags för följande observation. Då ska jag följa nattskiftet och deras matvanor.

Maria Nyberg
maria.nyberg@soc.lu.se